Gemeente Amsterdam + Logo Pol en OM

Uitwerking proef gerichte wapencontroles

Betreft	Uitwerking proef gerichte wapencontroles
Van	Afstemmingsoverleg gerichte wapencontroles (OM/Pol/Gem)
Aan	Driehoek Amsterdam
Datum	***

Uitgebreide inleiding

.....

.....

I. **Aanwijzen overlastgebieden** (1e concept van Gemeente)

1. Juridische context

Op basis van artikel 2.6 Apv (Amsterdam) heeft de burgemeester de bevoegdheid om een veiligheidsrisicogebied aan te wijzen. De bepaling dient in samenhang met artikel 151b Gemeentewet te worden gelezen. Voor het aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied kunnen uit genoemde regelgeving de volgende kaders worden gedestilleerd.

1.1. Er dient sprake te zijn van verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens of de ernstige vrees voor het ontstaan daarvan;

1.2. De burgemeester kan wegen, gebouwen en daaraan grenzende erven aanwijzen als veiligheidsrisicogebied.

1.3. De aanwijzing als veiligheidsrisicogebied wordt gegeven voor een bepaalde duur die niet langer is en voor een gebied dat niet groter is dan strikt noodzakelijk voor de handhaving van de openbare orde.

1.4. De beslissing tot gebiedsaanwijzing wordt op schrift gesteld en bevat een omschrijving van het gebied waarop deze van toepassing is alsmede de geldigheidsduur.

1.5. Zodra de verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens, dan wel de ernstige vrees voor het ontstaan daarvan is geweken, trekt de burgemeester de gebiedsaanwijzing in.

2. Onderbouwing overlastgebied

De burgemeester moet de aanwijzing onderbouwen en daarbij argumenten aandragen die aantonen dat sprake is van (dreigende) ordeverstoring door de aanwezigheid van wapens.[1] Deze motiveringsplicht valt uiteen in de volgende alternatieve mogelijkheden.

2.1. 'Feitelijke situatie'

2.1.1. Er dient sprake te zijn van de aanwezigheid van wapens;

2.1.2. De openbare orde dient te worden verstoord door deze wapens;

2.2. 'Gevreesde situatie'

2.2.1. Er dient vrees te zijn voor het ontstaan van een of beide onderdelen van de 'feitelijke situatie'.

De onderbouwing van de aanwijzing van een overlastgebied kan worden aangevochten bij zowel de bestuursrechter (o.a. bewoners gebied) als de strafrechter (verdachten) en is aldus van cruciaal belang. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de burgemeester een bepaalde mate van vrijheid toekomt bij de vraag of de aanwijzing van een overlastgebied voldoende is onderbouwd, zo blijkt uit jurisprudentie. Deze mate van vrijheid geldt ook voor de grootte van het gebied en de duur van de aanwijzing.

[1] Kamerstukken II 2000/01, 26865, 7, p. 10

3. Grootte gebied

De grootte van het aan te wijzen gebied mag niet de grenzen van het 'noodzakelijke' overschrijden. De eisen van onderbouwing gelden voor het gehele gebied. Bij discrepanties tussen delen van een aan te wijzen gebied kan gekozen worden voor meerdere kleine gebieden. Dit past bij het streven van de driehoek om kleine(re) gebieden aan te wijzen.

4. Duur aanwijzing

De gebiedsaanwijzing geschiedt voor een bepaalde duur. Een gebied kan niet permanent worden aangewezen. De duur mag niet langer zijn dan strikt noodzakelijk is voor de handhaving van de openbare orde. Voorts geldt als een van de vastgestelde voorwaarden van de proef met gerichte wapencontroles dat de aanwijzing van een gebied geschiedt voor een periode van maximaal een maand.

5. Vaststellen gebied(en) (nog bedoeld als discussiepunt)

Bij het vaststellen van de specifieke gebieden in kwestie kan een beroep worden gedaan op eerder door de driehoek vastgestelde criteria.

- **5.1.** het aantal wapenincidenten;
- **5.2.** de aard van de incidenten;
- **5.3.** eventuele wapenopbrengsten van vorige aanwijzingen;
- **5.4.** het veiligheidsgevoel van de burgers;
- **5.5.** het aantal slachtoffers van wapenincidenten;
- **5.6.** maatschappelijke onrust;
- **5.7.** de kwetsbaarheid van de omgeving;
- **5.8.** het risico op (verder) wapengeweld.

Deze parameters geven ruimte aan verschillende manieren om tot de vereiste motivering van een gebied te komen. Bij het vooropstellen van het belang van een van de criteria ten opzichte van een andere kan tot een ander resultaat geredeneerd worden zonder dat het juridische kader wordt verlaten. Dit leidt tot de volgende mogelijkheden.

i. Het aanwijzen van gebieden waar de te verwachten opbrengst het hoogst is

Hiertoe kan gebruik worden gemaakt van cijfers over bezit, handel en gebruik van zowel vuur als-steekwapens. Hierbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat deze cijfers maar een (zeer) beperkt beeld geven van de werkelijkheid. Wapens worden vaak aangetroffen als bijvangst in onderzoeken naar andere strafbare feiten. Ook zeggen wapenvondsten vooral iets over waar de veiligheidspartners zoeken in plaats van waar wapens zijn.

ii. Het aanwijzen van gebieden waar het meeste wapenbezit te verwachten is

Het gebied waar de meeste wapens zijn hoeft aldus niet overeen te komen met de te verwachten opbrengst van een gebied. Wapens kunnen opgeslagen zijn zodat zij bij een gerichte controle niet boven water komen. Bovendien kunnen wapens van locatie wijzigen. Wapens kunnen bijvoorbeeld

vaker aangetroffen worden in het Centrum terwijl ze het overgrote gedeelte van de tijd gedragen worden in andere delen van de stad. De kanttekening die bij dit uitgangspunt geplaatst dient te worden is dat deze onbekende voorraad zeer lastig inzichtelijk is te maken op basis van huidige data.

iii. Het aanwijzen van gebieden waar het risico op gebruik van wapens het grootst is

Op basis van incidenten, enquêteresultaten over veiligheidsgevoelens van personen die in een bepaald gebied wonen of komen en zachte informatie kan beredeneerd worden op welke locaties wapens de meeste schade kunnen aanrichten. Zo kan bijvoorbeeld beredeneerd worden dat gebieden rondom middelbare scholen beschouwd kunnen worden als locaties waar het risico op zowel bezit als (niet gemelde) incidenten groot is. Een ander voorbeeld is het gegeven dat straatdealers bewapend plegen te dealen zodat binnen bekende dealerlocaties gevaren ontstaan voor dealers en gebruikers. De kanttekening die bij dit uitgangspunt geplaats kan worden is dat de onderbouwing voornamelijk gestoeld zal zijn op niet verifieerbare inschattingen, subjectieve gevoelens en losse incidenten.

iv. Het aanwijzen van gebieden waar het risico op negatieve effecten van controles het laagst zijn

De inzet van preventieve controles kan mogelijk tot stigmatiserende effecten en (gevoelens van) etnisch profileren leiden. Met behulp van zachte informatie en ervaringsonderzoeken kan het vertrouwen in de overheid per gebied meegenomen worden bij de aanwijzing van een gebied zodat deze negatieve effecten kunnen worden teruggedrongen. De kanttekening die hierbij geplaatst kan worden is dat deze wijze van het aanwijzen van gebieden niet gekoppeld is aan het doel om wapens van straat te halen.

v. Het aanwijzen van gebieden op basis van een mix van voorgaande uitgangspunten

Nu aan alle methoden bezwaren kleven lijkt het raadzaam goede onderdelen van elke methode te combineren zodat de rol van de kanttekeningen zoveel mogelijk beperkt kan worden. Daarbij dient echter ook de vraag gesteld te worden óf er een methode is om tot goed verdedigbare gebieden te komen. Beargumenteerd kan worden dat de informatiepositie dermate ontoereikend is dat vrijwel elke afbakening van een gebied net zo veel te verdedigen is. Dat geeft aanleiding om de functie van de proef ter discussie te stellen. De vraag is of de proef op zichzelf effectief moet zijn of effectief zal moeten blijken in het komen tot een effectieve inzet van gerichte wapencontroles? In dat laatste geval is het aanwijzen van grote gebieden, wellicht zelf de gehele stad, verdedigbaar. Dan kan namelijk telkens worden ingezoomd naarmate de proef resultaten laat zien. Ook daarbij dient echter de kanttekening geplaatst te worden dat de resultaten van de proef mogelijk geen ruimte bieden aan harde conclusies voor de lange termijn.

Een en ander zal besproken en bediscussieerd moeten worden, in ieder geval op ambtelijk niveau en mogelijk ook op het niveau van de driehoek.

II. Waarnemers (1e concept door Politie)

III. Uitvoering (1e concept van Politie)

IV. Evaluatie (1e concept van OM)

V. **Communicatie** (1e concept van Gemeente)

1. Juridische voorschriften besluit(en)

Op de beslissing tot gebiedsaanwijzing is naast genoemde bronregelgeving de algemene wet bestuursrecht van toepassing. Dat betekent dat aan de volgende voorwaarden van bekendmaking moet worden voldaan.

1.1. Het besluit moet op schrift gesteld worden;
1.2. Het besluit moet worden gemotiveerd;
1.3. Het besluit moet het gebied nauwkeurig omschrijven;
1.4. Het besluit moet omschrijven wat de duur van de aanwijzing is;
1.5. Het besluit moet worden bekendgemaakt;
1.6. De gemeenteraad (en de (h)officier van justitie) dient door de burgemeester in kennis te worden gesteld van het besluit tot gebiedsaanwijzing.

2. Ruchtbaarheid geven aan gewijzigde omstandigheden in de stad

Naast de juridische voorschriften waaraan voldoen zal moeten worden in het kader van het recht dient ook aandacht geschonken te worden aan het bewustzijn van Amsterdamse burgers en bezoekers over de mogelijkheid tot gerichte wapencontroles en het doel ervan. Bewustzijn zal leiden tot meer begrip voor gerichte wapencontroles.

Bij het creëren van dat bewustzijn is een rol weggelegd voor de afdelingen persvoorlichting en communicatie van alle driehoekspartners. Zowel digitale informatiestromen als statische communicatiepunten, bijvoorbeeld reclamezuilen, kunnen benut worden.

3. Communicatie politie bij fouillering

In het belang van een succesvolle proef, het voorkomen van ongeregeldheden en het creëren van draagvlak onder de bevolking, dient de communicatie van de politie bij gerichte wapencontroles aan een aantal vereisten te voldoen.

3.1. De communicatie dient duidelijk te zijn;
3.2. De communicatie dient uniform te zijn en niet af te hangen van de agent in kwestie;
3.3. De communicatie dient de-escalerend van aard te zijn;
3.4. De communicatie dient te voldoen aan de voorwaarde van de driehoek dat gefouilleerde burgers worden gewezen op het klachtrecht;
3.5. De communicatie dient niet af te doen aan het gezag van de politie.

In dit kader stelt de politie een protocol op (*nog voor te bespreken*) zodat voor elke agent duidelijk is hoe gecommuniceerd kan worden in algemene en meer specifieke situaties, bijvoorbeeld in het geval burgers vragen hebben. BIJLAGE*

4. Delen resultaten met de pers

De resultaten van de proef zullen moeten leiden tot besluitvorming over de toekomst van het middel van gerichte wapencontroles. Daartoe dient een debat gevoerd in de raad en de driehoek, maar ook in de samenleving. Het betrekken van de pers is cruciaal voor het overbrengen van de juiste conclusie na de evaluatie van de proef.

Hiertoe is wederom een rol weggelegd voor de afdelingen persvoorlichting en communicatie van de driehoekspartners. Samenwerking op dit vlak zal voorbereid moeten worden.